

U mlade djece prevladavalo je kromatsko izražavanje, dominirale su tamne, zagasite boje koje su esencijalno povezane sa strahom, ratom, smrću i sličnim osjećajnim raspoloženjima. Tek tu i tamo nazirali su se, u jakom kontrastu s prevladavajućom tamnom bojom - tračci svjetla, nade, želje za mirom, igrom...

Radovi starije djece već se mogu razvrstati, kao što je uobičajeno, na dva osnovna slikarska prosedea ili stanja duše, na figurativni i apstraktni. Figurativni su iskazi djelovali poput reportaža destrukcije i ništavila iz prepoznatljivih nam krajeva Hrvatske, dok poneki apstraktni asociraju na apstraktni ekspresionizam Joana Miroa.

Izložba je predstavila javnosti radove koji su najbolji po ocjeni stručnog žirija (prispjelo je više od devet tisuća radova). Dio najboljih crteža i slika sudjelovao je na međunarodnoj izložbi dječje umjetnosti u Lidicama (ČSFR).

Jan Amos Komensky - učitelj narodâ (21. 5. - 30. 6. 1992.). S obzirom da se 1992. godine navršila četiristota obljetnica rođenja Jana Amosa Komenskoga, velikog polihistora, ali poglavito pedagoga, Hrvatski je školski muzej u suradnji s Ambasadom ČSFR upriličio izložbu o češkom velikanu. Koncept izložbe slijedi životni i vokacijski put Komenskoga rekonstruirajući ga tekstovnim, slikovnim, kartografskim, fotografskim te video materijalom a sve to uz suptilno preplitanje sinkronijskog prisupa - smještanja Jana Amosa u tadašnji europski kontekst (prikaz velikih suvremenika); događaja koji su se dešavali u doba Komenskoga i njihove reperkusije na njega (kao npr. poraz čeških staleža od Habsburgovaca na Bijeloj gori); i obrnuto (primjerice udžbenik *Ianua linguarum reserata* koji je označio početak učenja stranih jezika na novim osnovama što mu je donijelo svjetsku slavu) - i dijakronijskog pristupa - evolucijskih postignuća kojih začetak nalazimo u mislima i djelima Komenskog kao u, vjerojatno najpoznatijem, *Svijetu u slikama*, uzornoj zamisli zorne obuke, koji je pokrenuo poduku putem zidnih tabli, a kasnije, osobito u podučavanju jezika, potaknuo izradu slikovnih rječnika: Larousse, Duden i sl.

Last but not least, prikazan je značaj i odjeci djela Komenskog u našoj pedagoškoj teoriji i praksi pa tako između ostalog: prijevod *Didaktike* (1871.) u izdanju HPKZ-a, te *Zorna obuka u pučkoj školi* (1891.) Milana Kobalija i *Rukovod za zabavište* (1895) Antonije Cvijić.

Izložbu prati i jedna samozatajna analogija koja korespondira s renesansnom univerzalnošću J. A. Komenskog. Naime, iako uz svesrdnu pomoć ostalih kolega, kustosica Dora Bošković odigrala je ovom izložbom svojevrstni one man show s obzirom da je istodobno autorica izložbe, likovnog postava te prevodilac kataloga.

Moj konjić ima krila, austrijske knjige za djecu i mladež (17. 9. - 15. 10. 1992.). Izložbu su, na ponudu austrijskoga Saveznog ministarstva za obrazovanje i umjetnost, organizirali Hrvatski školski muzej i Nacionalna i sveučilišna biblioteka iz Zagreba. Izložba je bila kvalitetan pregled knjiga za djecu i mladež, objavljenih u Austriji u posljednjih desetak godina, od slikovnica, početnica, čitanki, do adolescentske literature koja obuhvaća, počevši od lirike, gotovo sve žanrove pripovjedne proze. Suvišno je spominjati da su knjige izuzetno likovno opremljene jer uz tekstopisce ništa manje značajnu ulogu ne igraju ilustratori. Katalog izložbe donosi kratak povijesni pregled austrijske književnosti za djecu,

zatim pregled nagrada koje se dodjeljuju autorima, popis ustanova i organizacija koje ju podupiru te blok o dječjim časopisima.

Marko Plavić

IZLOŽBE U SLOVENSKE ŠKOLSKOM MUZEJU U 1992.

Postav gostujuće izložbe iz 1991. godine pod naslovom *Devedeset godina prve slovenske realke u Idriji 1901.-1991.*, koja je bila priređena u gimnaziji Jurija Vege, uz sudjelovanje Povijesnog arhiva iz Ljubljane, odjel u Idriji, i Gradskog muzeja iz Idrije, bio je produžen još i na početak 1992. godine. Idrija, značajno rudarsko središte Austro-Ugarske Monarhije, se borila za svoju srednju školu od 1716. godine kad su po prvi put u Beč poslali svoju molbu za osnivanjem škole. Bezuspješna dugotrajna borba nije prestrašila uporne Idrijce. Borili su se i dalje i otvorili privatnu gimnaziju, poučavali nadarene učenike koji su nastavljali školovanje izvan domovine i krajem 1901. godine, nakon ustrajnih borbi, u vlastitom trošku, utemeljili nižu realnu gimnaziju koja je djelovala do 1926. kad su je zatvorile talijanske vlasti. Poslije 1945. godine ponovo su počeli nastavom na gimnaziji Jurija Vege. Na devedesetu obljetnicu objavljen je Zbornik, moto - nadahnuće za kraj tisućljeća.

Izložba u povodu četiristote obljetnice rođenja Jana Amosa Komenskog, priređena je u dogovoru s Generalnim konzulatom ČSFR u Zagrebu koji je posredovao fotografije o životu i djelu J. A. Komenskoga. Izložene fotografije bile su dopunjene literaturom, člancima i raspravama o naučavanju J. A. Komenskoga kod Slovenaca. Govor o interpretaciji nazora Komenskog, kojim je otvorena izložba, održao je Zdenko Medveš, sveučilišni profesor na Filozofskom fakultetu u Ljubljani, odsjek za pedagogiju. Njegov opširni govor objavljen je u časopisu *Sodobna pedagogika*, br. 3-4, 1992, str. 118-133.

Ideje i djela velikoga mislioca nisu bile aktualne samo za 17. stoljeće, mnoge su korisne i upotrebljive također za naše vrijeme, naročito svjedočanstva o neprekinutom procesu usavršavanja i kretanja prema naprijed putem čovjekova stvaralačkog djela. Za izložbe je objavljen članak s prijevodom rasprave dr. Dagmar Čapkove o J. A. Komenskom. Izložba je bila postavljena i u Velenju.

U travnju je bila priređena izložba *Škola za sestre - zdravstveno školstvo u Sloveniji 1753.-1992.* Začeci zdravstvenog školstva u Sloveniji sežu u drugu polovicu 18. stoljeća kad je utemeljena škola za babice u Ljubljani. Već prije dvjesto i četrdeset godina zdravstveni su djelatnici uvidjeli da je za uspješan napredak zdravstva potrebno imati primjerno izobražen kadar. Iako su ti začeci zdravstvenoga školstva prvotno bili samo u obliku mjesečnih tečajeva, polako su prerastali u jednogodišnje pa u dvogodišnje bolničarske tečajeve da bi nakon 1945. iz njih proizašla srednja zdravstvena škola za medicinske sestre, njegovateljice djece, babice koja je napokon prerasla u višu školu za zdravstvene djelatnike. Izložba je bila bogato ilustrirana slikama, diplomama, svjedodžbama, predmetima, nastavnim pomagalicama, liječničkom odjećom i medicinskom opremom za njegu bolesnika. U povodu izložbe objavljen je katalog sa sadržajnom raspravom i člancima o povijesti pojedinih zdravstvenih škola.

U izlogu Mladinske knjige u Ljubljani bila je postavljena izložba *Školstvo u Sloveniji 1941.-1945.* s udžbenicima, svjedodžbama, bilježnicama i nastavnim pomagalicama s cijeloga okupiranog i oslobođenoga slovenskog teritorija.

U mjesecu siječnju slovenski su se muzeji, također po prvi put predstavili široj svjetskoj javnosti u Parizu pod nazivom SIMA. Na toj priredbi Slovenski školski muzej dao je svoj doprinos određenim brojem eksponata.

Poticaj s te međunarodne priredbe bilo je svibanjsko otvorenje I. slovenskog muzejskog salona, u Cankarjevom domu u Ljubljani. Slovenski školski muzej također je imao svoj paviljon gdje je zanimljivim i privlačnim eksponatima predstavio svoju muzejsku te izdavačku djelatnost.

Slavica Pavlič

(Preveo sa slovenskog M. Plavić)

PRILOZI O HRVATSKOME ŠKOLSTVU U ZBORNIKU ZA POVIJEST ŠKOLSTVA I PROSVJETE (sv. 1-24)*

I. Povijest školstva, prosvjete i pedagogije

- 1) BAUK, Franka: Stalniji oblici poučavanja u Međimurju od sedamnaestog do druge polovice devetnaestog stoljeća. - 1991., sv. 24; str. 21-29. - Bibliografske bilješke uz tekst; Bibliografija: str. 28. - Summary.
- 2) BAZALA, Vladimir: Od klasičnog do modernog sveučilišta. - 1967., sv. 3; str. 5-37. : ilustr. - Bibliografske bilješke uz tekst.
- 3) BOSNAR-Braun, Deziderija - ŠEŠO, Zvonko: Prilog bibliografiji radova iz povijesti školstva i prosvjete Hrvatske od 1961.-1973. godine. - 1974., sv. 8; str. 241-260.
- 4) ČIKOVIĆ, Josip: »Naša sloga« o školstvu Istre (1870-1879). - 1991., sv. 24; str. 105-109. - Bibliografske bilješke uz tekst.
- 5) ČIKOVIĆ, Josip: Kotarska učiteljska knjižnica u Kastvu. - 1985., sv. 18; str. 119-122. - Bibliografske bilješke uz tekst.
- 6) ČOP, Milivoj: Mnogojezičnost kao osnovna zapreka za napredovanje učenika u riječkim školama u razdoblju od 1868. do 1918. godine. - 1988., sv. 21; str. 67-78. - Bibliografske bilješke uz tekst. - Zusammenfassung.
- 7) ČOP, Milivoj: Sustav obrazovanja učitelja i nastavnika u NR Hrvatskoj u razdoblju revolucionarnog etatizma (1945-1950). - 1990., sv. 23; str. 37-46. - Bibliografske bilješke uz tekst. - Summary.
- 8) DEMARIN, Mate: O denacionalizaciji hrvatskog školstva u Istri u doba vojne okupacije od 1918. godine do aneksije 1920. godine. - 1968., sv. 4; str. 5-30. : ilustr. - Bibliografske bilješke uz tekst.
- 9) DEMARIN, Mate: Položaj hrvatskog učiteljstva Istre između dva svjetska rata. - 1971., sv. 6; str. 5-28. - Bibliografske bilješke uz tekst.
- 10) FRANKOVIĆ, Dragutin: Društveno-politički i pedagoški značaj naprednog pokreta prosvjetnih radnika u Hrvatskoj između dva rata. - 1978., sv. 11; str. 5-13. - Résumé.
- 11) FRANKOVIĆ, Dragutin: Stota godišnjica Basaričekove »Povijesti pedagogije«. - 1981., sv. 14; str. 17-30. - Bibliografske bilješke uz tekst. - Summary.
- 12) HORVAT, Zvonko: Počeci nastave kemije u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji. - 1964., sv. 1; str. 27-40. : ilustr. - Bibliografske bilješke uz tekst.
- 13) KLAIĆ, Nada: Pregled povijesti visokoškolske nastave u Hrvatskoj. - 1969/70., sv. 5; str. 39-102. : ilustr. - Bibliografske bilješke uz tekst.
- 14) KOLARIĆ, Jasna - VAVRA, Ivan: Prilog bibliografiji radova iz povijesti školstva i prosvjete na području SR Hrvatske (1974-1979). - 1980., sv. 13; str. 163-172.

* Ova bibliografija obuhvaća članke, rasprave i manje priloge u kojima je, bilo posredno bilo neposredno, riječ o hrvatskom školstvu, prosvjeti, pedagogiji, odnosno pedagogizma koji su se, bez obzira na svoje porijeklo, svojim djelom ugradili u korpus hrvatske pedagogije. U tom smislu bibliografija predstavlja završenu vertikalnu časopisa *Zbornik za povijest školstva i prosvjete*.

U izboru bibliografskih jedinica služio sam se, pored vlastitog uvida u sadržaj svakog sveska napose, bibliografijom G. Pavlović Lazarević i R. Jovanovića (*Zbornik*, sv. 21, str. 175-192)